

ANALIZA CAPACITĂȚII DE ABSORBȚIE A ABSOLVENȚILOR ÎN PIAȚA MUNCII DIN DOMENIU PE TERMEN MEDIU ȘI LUNG

Programul de licență Istoria Artei, Licență la Universitatea din București, Facultatea de Istorie

A. Potențialul profesional al absolvenților

Programul de licență *Istoria Artei* urmărește să specialişti în interpretarea, evaluarea și valorificarea fenomenului artistic românesc și universal în dimensiunile sale istorice și estetice. Pregătirea asigură formarea unor competențe care sunt relevante într-o varietate de medii profesionale: colecții și muzee publice dedicate artelor plastice și altor categorii de bunuri culturale, organizarea evenimentelor dedicate artelor plastice, galerii de artă, case de licitație și birouri de consultanță dedicate comerțului cu obiecte de artă, alcătuirii și administrării colecțiilor private etc. Această complexitate a pregătirii este remarcată și apreciată de către angajatori, așa cum se afirmă în mod deschis în scrisorile de susținere pe care le-am primit din partea acestora și pe care le anexăm la dosar.

Programul oferă studii complexe: istoria artei în sensul cel mai larg, studiată în funcție de epocile istorice și în relație cu variate spații de civilizație; protecția și managementul patrimoniului artistic; conservarea, autentificarea și evaluarea antichităților și a obiectelor de artă; studiul pieței obiectelor de artă și al antichităților; aspecte metodologice și teoretice privitoare la istoria artei, analiza iconografică și estetică. Programul de studii este astfel gândit încât să îmbine interesul pur academic cu exigențele pieței de muncă și cu preocupările nou apărute în societate (ca urmare a apariției unor grupuri sociale interesate în domeniul artelor și antichităților dar și a unor profesii noi, legate de utilizarea și construirea imaginii). Obiectivul este pregătirea complexă a unor absolvenți calificați în analiza și aprecierea lucrărilor de artă, administrarea colecțiilor de artă și de obiecte cultural-istorice, atât pentru domeniul public cât și pentru cel privat. Studiarea artelor este conectată cu studierea variatelor contexte socio-istorice în care evoluează fenomenul artistic.

Pregătirea vizează câteva dimensiuni absolut necesare unui specialist în domeniul studierii artelor:

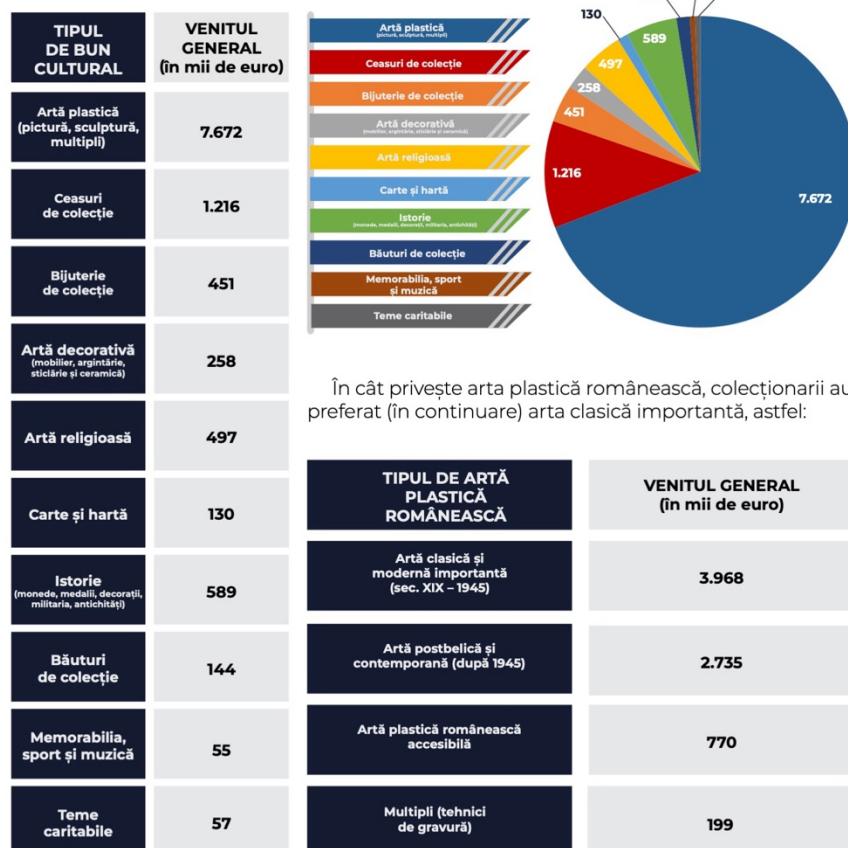
1. Pregătirea epistemologică. Componenta teoretică și metodologică a pregătirii este asigurată prin discipline precum : „Metodologia istoriei artei”, „Istoria istoriografiei artei”, „Tehnici utilizate în artele plastice”. Aceste cursuri asigură absolvenților o bază conceptuală solidă și le pun la dispoziție instrumente intelectuale necesare formării propriilor repere estetice, dezvoltării ulterioare a cunoștințelor și competențelor de specialitate, actualizării permanente a competențelor profesionale. De asemenea, sunt stric necesare celor care continuă studiile de specialitate în direcția unor programe de master și doctorat.

2. Pregătirea aplicată. Programul include cursuri obligatorii și opționale dedicate tuturor epocilor istorice și unei mari diversități de genuri artistice sau spații culturale. Fiecărei perioade istorice îi sunt dedicate unul sau mai multe cursuri, în funcție de complexitatea fenomenului artistic caracteristic. De asemenea, pentru fiecare epocă din istoria artei există cel puțin un curs care prezintă fenomenul în context socio-istoric și un curs care aprofundează aspectele artistice specifice: arta preistorică este prezentată integrat în cadrul cursurilor obligatorii „Preistorie generală. Artă și religie” și „Culturi preistorice pe teritoriul României”, precum și în mod specific relevanța actuală a acestor stiluri, în cadrul cursului opțional „Arta tribală în secolele 17-20”. Arta antică este studiată integrat în cadrul cursurilor „Istoria Orientului și Asiei în antichitate. Societăți, religii și artă”, „Grecia antică”, „Istoria Romei și a Imperiului Roman”, „Arheologie generală. Patrimoniul arheologic”, iar în mod specific în cadrul cursurilor opționale „Artă și antichități orientale”, „Artă și antichități grecești”, „Artă și antichități romane”, „Arta creștină timpurie”. Același sistem este aplicat în cazul artei medievale românești și universale, pentru arta modernă și contemporană universală și românească. Cursuri obligatorii sunt dedicate unor momente de importanță majoră în evoluția artelor: „Arta Renașterii”, „Arta barocă și neoclasică”, „Arta în secolul al XIX-lea și la începutul secolului XX” etc., astfel încât studenții primesc un set larg de cunoștințe privitoare la evoluția fenomenului artistic. Pregătirea include și cursuri dedicate unor genuri artistice, precum „Introducere în artele decorative”, „Istoria podoabelor și a costumului”, „Istoria cărții și tiparului”, „Arta publicitară”, „Artele spectacolului”. De asemenea, o serie de cursuri completează pregătirea generală oferind cunoștințe referitoare la artele unor spații de civilizație particulare: „Arta tradițională românească”, „Artele Extrem-orientale”, „Artă și arhitectură orientală” etc.
3. Pregătirea practică. O parte dintre cursuri sunt dedicate formării unor competențe practice necesare profesioniștilor din domeniul studierii artelor plastice. Este vorba despre înțelegerea și aprecierea aspectelor tehnice ale operei de artă, prin cursuri precum „Autentificarea obiectelor de artă”, „Muzeologie”, „Conservarea obiectelor de artă și a antichităților”, „Tehnici utilizate în artele plastice”. De asemenea, tot aspect practic au și cursurile dedicate relației dintre artă și societate, precum „Piața de artă”, „Managementul proiectului cultural”, „Politici culturale”, „Legislație și organizații de protecție a patrimoniului cultural”. Se adaugă două stagii practice obligatorii în care studenții lucrează în cadrul unor instituții de specialitate: muzee de artă, case de licitație, galerii de artă etc.

Analizele de piață oferite atât de către **Artmark** cât și de *Deloitte* indică în mod clar preferințe ale pieței pentru anumite categorii de bunuri culturale. Oferta didactică a programului de Istoria Artei merge în direcția acestor interese, ceea ce le permite absolvenților să fie flexibili și să identifice nișele profesionale în care au mai multe șanse de progres în carieră. Programul de studii trebuie,

așadar să ofere discipline care acoperă această paletă de interese.

Fig. 1 Interesul pieței pentru diverse categorii de artă și obiecte de colecție – Artmark, raport 2025, p. 4

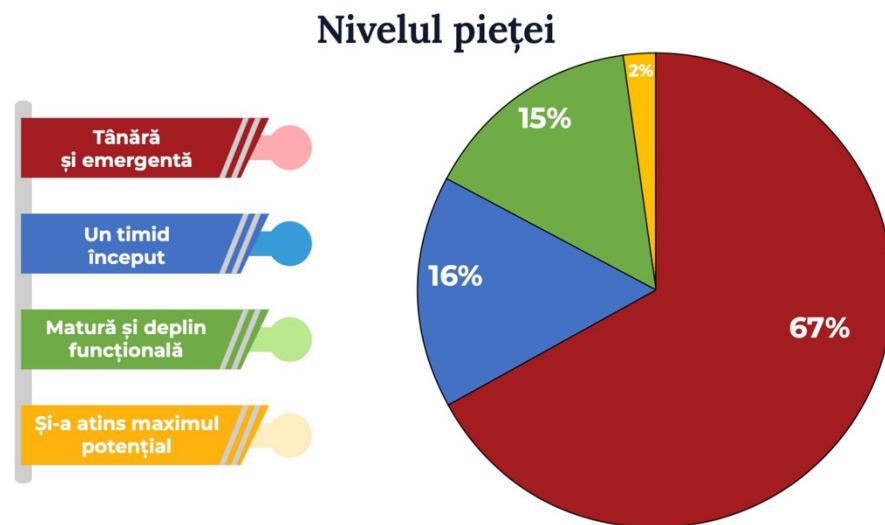
B. Capacitatea pieței muncii la nivel național de a absorbi absolvenții programului.

Piața muncii pentru absolvenții programului de licență Istoria Artei include două sectoare majore: cel public, reprezentat de instituții muzeale și de administrare a patrimoniului artistic și cel privat, care include atât agenții care funcționează pe piața de artă cât și editorii și publicațiile specializate în domeniul artelor. În ultimii ani, cu deosebire ca urmare a integrării României în Uniunea Europeană și a participării la programele europene de dezvoltare, se remarcă și emergența unui sector cultural independent, a cărui activitate este dedicată promovării artelor dar a cărui finanțare provine prioritar din competițiile pentru fonduri europene. Aceste trei sectoare, două clasice și unul emergent, depind în evoluția lor nu numai de existența unui public, ci și de cea a unui corp de specialiști competenți și adaptabili. Pentru a ilustra nevoia de specialiști în piața muncii am apelat la opinia unor organizații care reprezintă domenii majore interesate de angajarea unor specialiști: două muzee importante din regiuni diferite ale țării (pentru sectorul public) și un operator cultural independent dintre cei mai activi în domeniu (pentru sectorul privat), scrisorile lor de susținere fiind incluse în dosar.

Pentru sectorul public pregătirea primită permite absolvenților să lucreze atât în instituții de stat, cât și în afara acestora. Între instituțiile vizate se numără în primul rând rețeaua muzeală, dar și diverse direcții de specialitate din administrația centrală și locală (direcții culturale ale administrației locale, direcții de urmărire a infracțiunilor legate de patrimoniul cultural în cadrul MAI etc.). Menționăm faptul că absolvenții acestui program lucrează deja în unele dintre cele mai importante muzee de artă (Muzeul Național de Artă, Muzeul Municipiului București, Muzeul Cotroceni, Muzeul Țăranului Român etc.), precum și în direcții de cultură ale primăriilor din variate regiuni ale țării.

Sectorul privat include în primul rând comercianții de artă (case de licitații, galerii, dealeri), dar și editori de carte de artă, experți ai caselor de asigurări etc. Pentru a ilustra importanța acestui sector, nevoia de specialiști și potențialul de angajabilitate, iată câteva date relevante privitoare la evoluția pieței de artă, conform rapoartelor publicate de către casele de licitații : piața românească a licitațiilor de artă înregistrează începând din 2016 (când acumulează tranzacții de 7,8 mil. euro) o creștere medie anuală de circa 24%. La acestea se adaugă tranzacțiile realizate în galeriile de artă, care acoperă astăzi cca. 20-25% din piața de artă. Artmarket, care este una dintre cele mai importante prezențe pe piață raportează aceste valori, constatând totodată faptul că sectorul dominant în piața românească este cel emergent, reprezentat de tineri colecționari și investitori. Această tendință deschide perspective interesante cu privire la sustenabilitatea pieței, implicit a nevoii de specialiști.

Fig. 2. Caracteristicile pieței de artă în România – Artmark, Raport 2025, p. 6

Un fenomen asociat acestei tendințe este creșterea numărului de galerii specializate în arta contemporană, fapt pentru care am lărgit în programul de studii spațiul dedicat acestui domeniu, acum reprezentat de cursuri obligatorii precum „Istoria artei în prima jumătate a secolului XX”, „Istoria artei în a doua jumătate a sec. XX și la începutul sec. XXI”, „Arta românească în prima jumătate a sec. XX”, „Arta românească în a doua jumătate a sec. XX și la începutul sec. XXI”, toate cu un număr sporit de ore prevăzute în planul de învățământ.

Evidențele Ministerului Culturii sunt relevante în această privință și acoperă pe deplin estimările noastre cu privire la necesarul de specialiști în domeniu, pe termen mediu și lung. În anexa acestui memoriu includem trei liste oficiale care oferă o evidență clară cu privire la instituțiile publice și private care reprezintă principalii angajatori pentru specialiștii în istoria artelor:

CATEGORIA	NUMĂRUL DE INSTITUȚII ÎN EVIDENȚELE MINISTERULUI CULTURII
Registrul galeriilor de artă autorizate (2026)	522
Lista muzeelor și colecțiilor publice acreditate și reacreditate (2026)	237
Lista laboratoarelor și atelierelor de conservare și restaurare autorizate (2024)	112

În afara spațiilor clasice de studiere, conservare, prezentare și valorificare a operelor de artă au apărut și alte tipuri de servicii și profesii, până recent necunoscute în România: dealerii de artă, consultanții pentru achiziții și managementul colecțiilor de artă etc.

Menționăm că, deși existența lor de facto în piață este cunoscută, faptul că aceste profesii nu sunt reglementate prin COR generează dificultăți în asigurarea unei activități corecte, atât din punct de vedere fiscal cât și din punctul de vedere al evaluării și autentificării obiectelor de artă. Iată de ce, pe măsură ce publicul interesat de artă se dezvoltă, este nevoie și de un număr mai mare de specialiști competenți. În ce privește structura pieței, se poate aprecia, estimativ – câtă vreme rezultatele canalelor private de vânzare sunt nepublice, că cca. 65% din piața actuală românească de artă circulă prin licitație publică, versus cca. 35% prin galerii, dealeri și târguri de artă. Vânzările private prin dealeri acoperă aprox. 10% din piața de artă, segment în descreștere (în anii '90-2000 acesta reprezentând segmentul majoritar); foarte puțini dintre dealeri sunt înregistrați și autorizați de Ministerul Culturii, cu vulnerabilități în consecință (la nivel de capacitate de expertiză și garantare, documente contactuale și fiscalizare etc.) Această situație arată nu numai potențialul de creștere al pieței, ci și nevoia sporită de experți care să asigure condiții corecte de desfășurare a mecanismelor pieței.

C. Evoluția internațională a pieței de artă și perspectivele profesionale asociate

La această analiză a potențialului național trebuie să adăugăm dimensiunea internațională a domeniului. Prin programul pe care îl oferim sunt formate competențe care permit funcționarea absolvenților într-un mediu internațional. Tendințele internaționale sunt ilustrate prin două studii independente produse în anul 2025, și care ne permit să punem în evidență evoluții globale ale domeniului, în comparație cu cele din România. Relevanța acestei perspective rezidă în două aspecte esențiale:

- a. Orizontul profesional al tinerilor absolvenți nu mai poate fi evaluat numai la nivel național, având în vedere faptul că în Europa piața muncii este liberă, iar competențele lor sunt formate în interiorul cadrului european de calificări. Prin urmare, calificarea în Istoria artei trebuie să fie considerată și din perspectiva potențialului absolvenților de a se integra pe o piață a muncii internațională.
- b. Atât sectorul public cât și cel privat în România sunt influențate în mod direct de tendințele internaționale, așadar înțelegerea și anticiparea evoluțiilor nu poate fi separată de procesele internaționale.
- c. Conform analizei Deloitte piața internă este deja orientată spre tendințele internaționale, cu aproape jumătate din colecționarii activi (49%) fiind implicați în achiziții atât interne cât și externe.

Cele două analize independente pe care le-am luat în considerare sunt:

1. [Deloitte – Art report 2025 Romania](#) – raportul auditorului și analistului internațional **Deloitte Touche Tohmatsu Ltd** cu privire la dezvoltarea colecționismului de artă în România și a percepției privitoare la sectorul cultural.
2. [Arprice – The Art Market in 2025](#) – raportul anual al companiei Artmarket dintre cei mai importanți observatori ai pieței globale de artă.

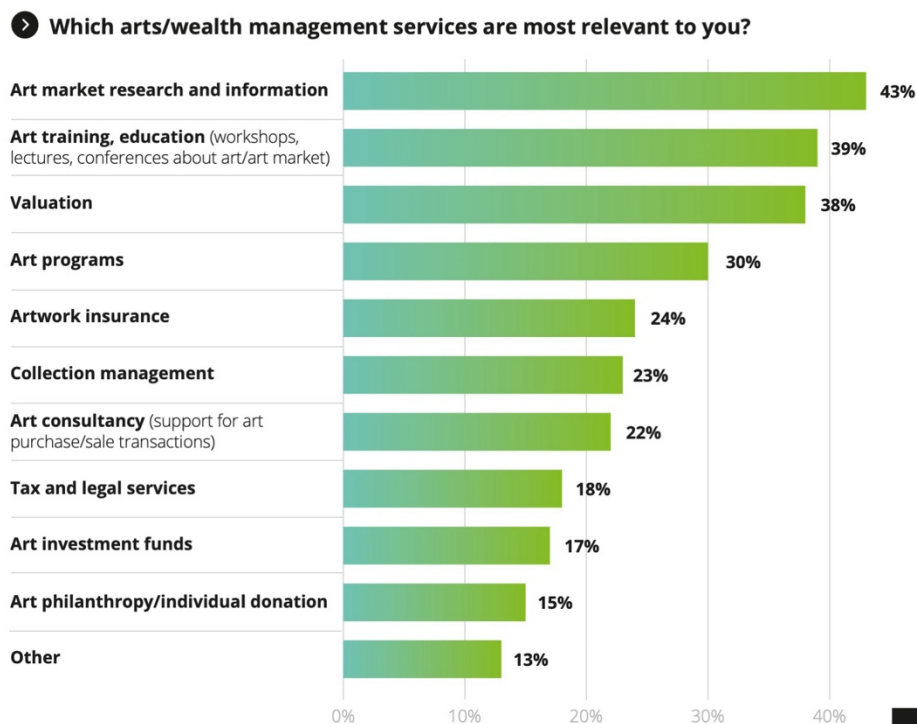
Analizând aceste două surse, constatăm că principalele tendințe relevante pentru viitorul profesional al absolvenților programului de licență în Istoria artei sunt:

- a) În a doua parte a anului 2025 s-a observat atât la nivel global (Artprice), cât și în România (Deloitte) revenirea segmentului ultra-premium, care revitalizează piața, cu o creștere globală de +12%. Această evoluție este cu atât mai încurajatoare cu cât coincide cu o perioadă de neliniște politică și de contracție economică (conflictele din Ucraina și Orientul apropiat, la nivel global, neliniștile electorale și problemele financiare în România). Desigur, pentru piața internă este mai puțin relevant, având în vedere faptul că nu participăm la acest nivel de tranzacții, dar implicațiile trebuie luate în calcul, deoarece acest sector al pieței are capacitate de tracțiune și are efect asupra întregului sector. Totodată, la nivel internațional, instituțiile publice, mai ales cele muzeale, reacționează la rândul lor, planificându-și activitățile în funcție de interesul publicului și al sponsorilor, demonstrat prin tendințele pieței.
- b) Perioada recentă a arătat semne de recalibrare substanțială, incluzând nu doar evaluări măsurate, ci și selecția de loturi extrem de strategică de către licitatori, noi formate de vânzare, prime de cumpărare ajustate. Această evoluție necesită consiliere specializată, ceea ce crește interesul pentru formarea specialiștilor.
- c) Casele de licitație au asigurat fluiditatea pieței de bază: lărgind baza de cumpărători, sprijinind o generație bine informată și exigentă și menținând un nivel ridicat de activitate tranzacțională. Rezultatul a fost un piață mai disciplinată, dar și capabilă de performanțe excepționale. Aceeași tendință, observată și în raportul Artmark pentru 2025, este confirmată atât de Deloitte pentru România, cât și de către Artprice la nivel global. Apariția unei noi generații de colecționari înseamnă sustenabilitate pentru piața de artă, așadar perspective optimiste pentru profesioniștii din domeniu.

Rapoartele indică noutăți pe piață: o nouă hartă emergentă a pieței globale de artă, care include în mod surprinzător o revitalizare a pieței europene, după o perioadă de depreciere în raport cu piața americană și cea chineză. Raportul Artprice identifică apariția unui nou ecosistem al circuitului bunurilor culturale, marcat de o serie de accelerări strategice în Golful Persic. Pe acest fond se observă apariția unor noi specialități și în colecționismul local, inclusiv achiziții de artă din Orientul apropiat, în care specialist în România este casa Ans Azura. Aceste tendințe confirmă oportunitatea formării unor competențe profesionale variate pentru studenții în Istoria artei, pentru o perspectivă de carieră care depășește cadrul național. Pentru succesul lor profesional sunt vitale: 1. o perspectivă cât mai cuprinzătoare asupra artei universale; 2. conectarea încă din perioada studiilor cu arta contemporană internațională; 3. înțelegerea mediilor sociale interesate de artă și a nevoilor pe care acestea le identifică în relație cu expertiza profesională.

Unul dintre aspectele importante pe care îl surprinde raportul Deloitte este interesul participanților la dinamica pieței românești de artă pentru servicii care privesc formarea și expertiza profesională. Prin urmare, opțiunea de a oferi studenților pregătire în direcții precum studiul și managementul colecțiilor, autentificarea, evaluarea și furnizarea de consultanță specializată este confirmată de nevoile publicului.

Fig.3. Servicii identificate ca necesare din perspectiva participanților la piața de artă în România - Raport Deloitte, p. 41

D. Concluzii

Nevoile sectorului public sunt în constantă creștere, ca efect al dezvoltării unor noi tipuri de activități în cadrul acestor instituții : educația muzeală, cercetarea fundamentală, dinamizarea activității expoziționale, participarea la târguri de artă naționale și internaționale. Activitatea cea mai dinamică se înregistrează în sectorul privat, care în acest mod devine un generator de locuri de muncă tot mai numeroase. În prezent funcționează în România 7 case locale de licitație, cca. 120 de galerii și magazine de artă (cca. 80 sunt galerii și spații de artă contemporană), dintre care aproximativ 9 active și pe plan internațional. O evoluție importantă este expansiunea sectorului românesc specializat în piața de artă dincolo de granițele României, în special prin case de licitații precum Artmark, actualmente prezentă cu sucursale în trei alte țări est europene, precum și AnsAzura, deschisă către Orientul apropiat. Media săptămânală este de aproximativ două licitații, fiecare dintre acestea implicând un număr și o varietate tot mai mare de specialiști : dealeri, experți în consignare, evaluatori, autentificatori, comisari de licitație, consilieri de administrare a colecțiilor etc.

Conform informațiilor oferite de casele de licitații, a căror activitate este publică, spre deosebire de cea a dealerilor și galeriilor, cca. 50% dintre cumpărători sunt investitori, ceea ce presupune o creștere a necesarului de manageri și consultanți de colecție. Se remarcă, de asemenea, apariția unor instrumente ale pieței, precum indexul pieței de artă realizat de Artmark, indici, fonduri de investiții, platforme de documentare precum Tudor Art (<http://tudor-art.com/ro>) etc.

O serie de tendințe arată că sectorul este în emergență și că va continua să producă locuri de muncă:

1. Creșterea pieței de artă contemporană, ilustrată de: numărul din ce în ce mai mare de galerii și evenimente de artă contemporană românească, susținute de remarcarea artei vizuale românești pe piața europeană și internațională, precum și de întinerirea vârstei colecționarilor. Această tendință este cu deosebire importantă, deoarece evaluarea valorii operelor depinde în mod vital de opinia experților, în absența unor cote de piață așa cum există în cazul artei vechi și moderne.
2. Apariția muzeelor private de artă, într-un context de funcționare încă conservatoare și subcapitalizare a rețelei muzeale de stat/regionale. Primele muzee private de artă funcționează deja cu succes: Muzeul de Artă Românească Recentă (<https://mare.ro>), Vila Catena – centru expozițional Sensoarte (<https://sensoarte.ro/despre-vila-catena/>) , Muzeul imersiv MINA (<https://www.minamuseum.com/ro/mina-bucuresti>) etc.. Alte proiecte vizează deschiderea unui muzeu privat de artă de patrimoniu în Târgu-Mureș, a unui de artă contemporană în Cluj, marcând astfel o tendință pe care o anticipasem deja de mai mulți ani și care se confirmă.
3. Interesul pieței europene de artă pentru integrarea pieței românești de artă, manifestat prin: deschiderea de către galeriile românești de artă contemporană de filiale în orașe europene, în special Berlin; colaborări frecvente între galeriile românești și omoloage europene, dar și muzee europene de artă, către care ajung expoziții local-concepute ale unor artiști români, fie ei de patrimoniu, avangardă ori contemporană; oferte de achiziție ori francizare către piața românească adresate marilor jucători din piața românească de artă, vizuală ori de imobile

istorice.

4. Deschiderea unor noi direcții de interes, susținute de către Ministerul Culturii și instituțiile subordonate prin programe și proiecte. Una dintre cele mai relevante dezvoltări este legată de dezvoltarea strategiilor pentru protecția patrimoniului cultural în condițiile schimbărilor climatice (<https://patrimoniu.ro/programe/articles/proculther-methodology>).

Aceste concluzii sunt bazate pe diverse analize care provin din piața de artă, de la operatori renumiți. Evoluțiile pieței de artă sunt un barometru obiectiv al interesului existent pentru un domeniu în care absolvenții noștri sunt pregătiți să funcționeze ca specialiști. Faptul că tendințele observate de către analiști independenți sugerează o creștere, chiar și lentă, a interesului pentru artele plastice și pentru obiectele de colecție, în pofida instabilității situației politice internaționale, a pericolului de recesiune care amenință diverse regiuni și – în cazul României – a tendințelor statului de a abandona sau restrânge politicile publice destinate dezvoltării sectorului cultural, sugerează faptul că profesiile asociate cu istoria artelor continuă să fie necesare. Pe de altă parte, analizele semnalează și necesitatea asimilării unor competențe profesionale noi, mai ales în relație cu tehnologiile de autentificare și evaluare (inclusiv prin mijloace digitale), de marketing și de comunicare interculturală. Concluzia noastră este aceea că viitorul profesional al absolvenților programului de Istoria artei va depinde tot mai mult de pregătirea lor pluridisciplinară și de capacitatea de a rămâne mobili pe piața muncii, pe care o înțelegem la nivel cel puțin european, dacă nu global.

Sinteză realizată de către conf.dr. Florica Mihuț și lect.dr. Daniela Zaharia

Surse:

Ministerul Culturii – direcția Patrimoniu (<https://www.cultura.ro/directia-patrimoniu/>) **Institutul Național al Patrimoniului**, Sinteza proiectului **CultHeRit** al Institutului Național al Patrimoniului, pentru sprijinirea inserției tinerilor specialiști în domeniu

Artmark – Galerie și Casă de licitații, [Rapoarte anuale de piață](#)

Tudor-Art – [Index Independent](#) al pieței de artă din România

Deloitte Touche Tohmatsu Ltd – [Romania Art Market Report](#) 2025

Artmarket – [Artprice Global Art Market Report](#) 2025